

datum: 8 november 2024

Cultuur, jeugd en sport door de transversale bril in het Vlaams Regeerakkoord

INHOUD

1.	Intro.....	1
2.	Welbevinden en welzijn.....	1
3.	Infrastructuur	2
4.	Samenwerken: Lokaal en bovenlokaal	3
5.	Toegankelijkheid: Vrije tijd voor iedereen	3
6.	Verenigingen en vrijwilligers.....	3
7.	Participatie aan het beleid: kinderrechten als leidraad	4
8.	Plannen voor het regelgevend kader, doorlichten, evalueren enzovoort.....	4
9.	Nog over het regeerakkoord.....	5

1. Intro

De Inspiratienota lokaal vrijetijdsbeleid helpt lokale besturen op weg met plannen maken voor een nieuwe gemeentelijke legislatuur. De nota zet in op transversaal denken en breekt door de schotten van de klassieke 'aparte' beleidsdomeinen jeugd, sport en cultuur. Met diezelfde bril op lazten we het Vlaams Regeerakkoord. [Vlaams Regeerakkoord 2024-2029. Samen werken aan een warm en welvarend Vlaanderen | Vlaanderen.be](#)

Heb je vragen, wil je reageren? Neem contact op met lieselot.decalf@vmsg.be

2. Welbevinden en welzijn

Net als de VMSG erkent Vlaanderen dat participatie aan vrije tijd, in verenigingsverband of op publieke plaatsen zorgt voor **sociale cohesie**. Het versterkt ook het mentaal welbevinden, mensen worden meer weerbaar en ontwikkelen veerkracht.

Wat sport betreft, benadrukt het akkoord dat sport er is voor iedereen en dat het mensen bij elkaar brengt. Bij jeugd en cultuur lezen we dat cultuur en erfgoed de fundamentele vormen van een Vlaamse natie en vormgeven aan ons gemeenschapsleven en onze identiteit. Het erkennen van die unieke waarde is belangrijk en iets wat het lokale en het Vlaamse overheidsniveau met elkaar delen.

Het welzijnsluik van het akkoord kondigt de uitbreiding van de **OverKop-huizen** aan. Per eerstelijnszone zou er minstens 1 zo'n plek moeten zijn waar jongeren met een hulpvraag

makkelijk kunnen binnenstappen. In die OverKop-huizen wil men zoveel mogelijk hulpverleningsaanbod integreren.

Ook voor de uitrol van het **BOA-decreet**, wat inzet op een geïntegreerd aanbod van opvang en activiteiten na schooltijd en in de schoolvakanties, worden meer middelen beloofd. Een meer geïntegreerd aanbod kan inderdaad meer kansen bieden op vrije tijd, maar de VVSG liet eerder ook al weten dat er meer middelen zullen nodig zijn om die ambities echt waar te kunnen maken.

3. Infrastructuur

Vlaanderen streeft naar een **beter benutting en uitbreiding** van bestaande infrastructuur voor sport, jeugd en cultuur. Toegankelijke en kwaliteitsvolle faciliteiten moeten er voor iedereen zijn. Men wil daarvoor samenwerken met lokale besturen om ongebruikte of onderbenutte gebouwen of percelen in kaart te brengen en aan te pakken. Wat cultuur betreft, wil men een **visie uitwerken** samen met de lokale besturen. Uit de tekst is niet duidelijk of dit over de 'culturele topinfrastructuur' gaat waarmee de alinea opent, of over alle culturele infrastructuur. Bij jeugd en sport wil men mogelijke pistes op het vlak van cofinanciering of het aanbieden van gerichte financiële steun onderzoeken.

Voor de jeugd- en sportsector is het belangrijk om schoolgebouwen maximaal toegankelijk maken voor buitenschoolse activiteiten, door een bredere samenwerking te stimuleren tussen scholen en lokale besturen. Ook in de cultuursector schuift de tekst 'gedeeld gebruik' naar voren. Ten slotte is **monitoring, kennisopbouw en kennisuitwisseling** belangrijk in zowel de sport- als jeugdinfrastructuur. Bij cultuur is de tekst hierover minder uitgesproken, hoewel duidelijk is dat alle infrastructuur binnen het vrijetijdsbeleid hier baat heeft bij een integrale benadering.

Hoewel er veel gemeenschappelijkheden zijn, zijn er in de tekst enkele verschillen in de specifieke aanpak van sport- en jeugdinfrastructuur:

- **Sportinfrastructuur** legt de nadruk op de uitbreiding van fysieke sportgelegenheden, zoals bijvoorbeeld laagdrempelige kleine sportinfrastructuren, het optrekken van de investeringsbudgetten voor sportinfrastructuursteun, nieuwe zwembaden en het stimuleren van openwaterzwemmen door een versoepeling van het regelgevend kader. Vlaanderen werkt samen met lokale besturen om de zogenaamde "blinde vlekken" in sportmogelijkheden in kaart te brengen en wil meer beweegmogelijkheden creëren via het subsidiariteitsprincipe. Er komt een doorlichting van het decreet lokaal sportbeleid, waarbij gezocht wordt naar verbeteringen zonder grote hervormingen.
- **Jeugdinfrastructuur** focust op een globale langetermijnvisie die wordt vastgelegd in een masterplan. Dit plan omvat focusgebieden zoals kennisopbouw, kennisdeling en monitoring, met extra aandacht voor bovenlokale infrastructuur en jeugdverblijven. Er wordt gewerkt aan de verdere uitvoering van het Masterplan Jeugdkampen en het vereenvoudigen van infrastructuursubsidies voor jeugdverblijven, onder meer door alle subsidies te bundelen bij Toerisme Vlaanderen. Het versterken van de regierol van lokale besturen in jeugdinfrastructuur is daarbij ook een belangrijk aandachtspunt.

4. Samenwerken: Lokaal en bovenlokaal

Bovenlokale samenwerking op het vlak van cultuur moet voor elke gemeente realiteit worden, wat een verderzetting is van de visie uit de vorige regeerperiode. Enige autonomie op dit vlak is voor de VVSG toch belangrijk. Een gemeente moet zelf kunnen beslissen of ze deel uitmaakt van een intergemeentelijk samenwerkingsverband. Interessant is echter dat de tekst expliciet de **openbare bibliotheek** vernoemt als knooppunt tussen de lokale, bovenlokale en Vlaamse gemeenschap. De bib heeft een sterke lokale verankering, even goed als een cultuurhuis of vrijetijdscentrum. In de praktijk is bovendien duidelijk dat sterke combinaties van meerdere functies voor de inwoners vaak het verschil maken. Denk bijvoorbeeld aan een bibliotheek die hetzelfde gebouw deelt met enkele sportzalen, een naschoolse opvang en de vrijetijdsbalie.

5. Toegankelijkheid: Vrije tijd voor iedereen

De nieuwe regering erkent de kracht van een sport voor allen-beleid en wil hier verder op inzetten. Wat het brede culturele veld betreft, heeft de tekst het over '**focus op de onbediende publieken**'. Niet vernoemd, maar toch belangrijk: lokale sociaal-sportieve praktijken. Het ondersteunen van de sportclubs en hun federaties maar ook de werking van de UiTPAS verbeteren noemt de tekst hierbij als concrete acties. Wat betreft deze 'digitale en bovenlokale toegangspoort' naar vrijetijdsactiviteiten wil men rekening houden met de uitkomst van de lopende evaluatie. Voor de VVSG is de UiTPAS niet het enige uithangbord voor vrijetijdsparticipatie. De financiële drempel is immers niet de enige drempel waar kansengroepen op dit vlak mee te maken krijgen. **Cultuureducatie** op school bereikt àlle kinderen en is aan herwaardering toe. Samenwerking met academies, individuele kunstenaars of de amateurkunsten helpt hierbij. Ook de uitrol van het BOA decreet speelt hier op in, maar we verwijzen hier opnieuw naar de nood aan een ruimer budget die vrijetijdskansen te kunnen realiseren van kinderen uit kwetsbare gezinnen en kinderen met een specifieke zorgbehoefte."

6. Verenigingen en vrijwilligers

Vlaanderen erkent **de kracht van de lokale vereniging**, sportclub of het jeugdwerk om nieuwkomers kennis te laten maken met onze samenleving. Dit sociale weefsel kan radicalisering en polarisatie in onze samenleving tegengaan. Vrijwilligers spelen een cruciale rol in het verenigingsleven en verdienen alle steun.

Specifiek wat betreft vrijwillig engagement in sport legt de tekst ook het verband met arbeidscompetenties en samenwerking met de VDAB.

Het **Verenigingsloket** moet uitgroeien tot een platform waarop verenigingen en overheden elkaar kunnen vinden. Sinds de coronapandemie gaat ook extra aandacht naar vrijwilligers die klaar staan in crisissituaties, onder meer door de oprichting van lokale vrijwilligerskorpsen.

Naar analogie met de regelgeving in andere (vrije tijds-)sectoren wil men het afleveren van een **uittreksel van het strafregister** voor medewerkers die een engagement opnemen bij het jeugdwerk verplichten.

7. Participatie aan het beleid: kinderrechten als leidraad

Met de kinderrechten als referentiekader zet Vlaanderen in op een kindvriendelijke samenleving die wordt vormgegeven via het Vlaams jeugd- en kinderrechtenbeleid. Het Jeugd- en Kinderrechtenbeleidsplan is daarbij het centrale instrument. Naar lokale besturen toe wil men steden en gemeenten stimuleren om werk te maken van een **lokaal kindvriendelijk beleid** dat steunt op participatie van kinderen en jongeren. Het label kindvriendelijke steden en gemeenten dient als hefboom.

8. Plannen voor het regelgevend kader, doorlichten, evalueren enzovoort

De voorbije regering sleutelde aan verschillende **(kader)decreten** op het vlak van jeugd-, cultuur- en erfgoedbeleid. Eerst en vooral moeten die de kans krijgen om de vernieuwde regels te leren kennen en uitvoeren. “Regelrust” is hier welkom. Voor het Jeugddecreet plant men bijvoorbeeld monitoring en een evaluatie na vijf jaar. Het vernieuwde decreet bovenlokale cultuurwerking krijgt alle kansen, zodat elke gemeente binnenkort deel kan uitmaken van een intergemeentelijk samenwerkingsverband bovenlokale cultuurwerking. De circussector kan zich na de volgende subsidieronde verwachten aan een evaluatie van het Circusdecreet. Bij de uitvoering van het vernieuwde amateurkunstendecreet zoekt men onder meer een sterkere samenwerking met het deeltijds kunstonderwijs op. Wat betreft het decreet sociaal-cultureel volwassenenwerk plant men een bijsturing, hoewel dit decreet pas in 2023 de laatste bijstelling kende. Voor het decreet lokaal sportbeleid tenslotte, komt er een doorlichting met het oog op aanpassingen.

Het Agentschap Onroerend Erfgoed en het Departement cultuur onderzoeken de komende twee jaar hoe ze een **geïntegreerd erfgoedbeleid** vorm kunnen geven. Een evolutie om in de gaten te houden. Voor veel mensen is het onderscheid tussen onroerend (het gebouw) en cultureel (de collectie in het gebouw en de tradities die daarbij horen) erfgoed theoretisch en artificieel. Op lokaal vlak zijn erfgoedwerkingen vaak met de verschillende types erfgoed tegelijk bezig. Anderzijds hebben cultureel erfgoed en onroerend erfgoed elk hun eigen accenten en bezorgdheden. Bij het beheer van onroerend erfgoed is afstemming met regelgeving op het vlak van omgeving bijvoorbeeld een klassieker.

Het beoordelen van subsidieaanvragen binnen de cultuurdecreten gebeurt via **commissies**. Men wil die werking herbekijken. Bij de samenstelling van de Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media (SARC) moeten deskundigen in de toekomst de meerderheid uitmaken.

Het **premiesysteem** voor de renovatie van beschermde panden moet eenvoudiger en transparanter. Nieuwe dossiers zullen geen erfgoedlening kunnen aanvragen. De historisch opgebouwde wachtlijst van premie-aanvragen uit het oude systeem wil men wegwerken.

Vlaanderen vraagt een aanpassing van de amateurkunstenvergoeding (AKV), met een hoger maximumbedrag voor amateurkunstenaars. Dit is een federale bevoegdheid.

9. Nog over het regeerakkoord

Vlaams regeerakkoord, analyse en aandachtspunten (VVSG)

Samenleven in diversiteit, wat betekent het regeerakkoord voor lokale besturen? (VVSG)

Het Vlaams regeerakkoord voor jeugd | Bataljong

Sport in het Vlaams regeerakkoord, de blik van het Netwerk Lokaal Sportbeleid cultuur(huizen) in het regeerakkoord | cult!

Onze sector in het Vlaams regeerakkoord | VVBAD

De Federatie | Vlaams regeerakkoord: onze eerste blik